

Sociologija je veda, ki proučuje družbo oz. procese in pojave v sodobni družbi.

Nauk o metodah sociološkega raziskovanja imenujemo **METODOLOGIJA**. To je teorija postopkov in načinov raziskovanja. Faze raziskovalnega dela so: opredelitev pojma, pregled literature, opredelitev hipoteze, izbor metod, zbiranje podatkov, analiza rezultatov, sklepi. Med temeljna načela znanstvenega spoznanja uvrščamo: **OBJEKTIVNOST**: raziskujemo stvarno; **NATANČNOST**: brez dvomiselnosti in nedorečnosti; **SPLOŠNOST**: nova spoznanja veljajo širše; **ZANESLJIVOST**: kakovost naših meritev; **SISTEMATIČNOST**: urejenost spoznanj.

RAZISKOVALNE METODE.:

1. **METODA OPAZOVANJA**: najbolj uporabljena je z udeležbo, da raziskovalec, ko raziskuje dela in živi z skupino, ki jo preučuje. -psihiatrične ustanove, skupina uličnih tatov, brezdomci,
2. **EKSPERIMENT**: namerno se vpelje spremenljivko in preučuje učinek njenega delovanja-naravoslovje
3. **METODA SPRAŠEVANJA**: Intervju- poteka po vnaprej pripravljenih vprašanjih=strukturni intervju-vpliv izpraševalca je zmanjšan, odgovori so bolj skopi. Anketa= pisno odgovarjajo, vprašanja so lahko odprtega ali zaprtega tipa
4. **METODA ANALIZE DOKUMENTOV**: -uradne statistike, zgodovinski viri, omogoča študij posameznega procesa v daljšem časovnem obdobju in primerja različne skupine.

SOCIALIZACIJA

Socializacija je najbolj splošen in obsežen izraz za označevanje procesov s katerimi se posameznik vdružblja. Posameznik osvaja kulturo, vrednote, norme, prepričanja družbe, ki ji pripada. Poteka skozi celotno življenje.

Ločimo:

1. **PRIMARNA SOCIALIZACIJA**: v otroštvu, v okviru družine, otrok se uči in se razvija kot osebnost pod vplivom staršev, ki uporabljajo do otroka nek sistem nagrajevanja in kazni. Okolje je emocionalno, čustveno razgibano. Je razmeroma trajna tale socializacija.
2. **SEKUNDARNA SOCIALIZACIJA**: poteka v šoli oz. kasneje na delovnem mestu. Dejavniki so množični mediji, cerkev,... Posameznik se nauči sprejemati pravila, na katerih temelji družbeno življenje. Ta socializacija poteka v bistvu celo življenje. Odnosi med posamezniki so formalno uravnani in podvrženi formalni socialni kontroli.
3. **RESOCIALIZACIJA ALI PONOVDNA SOCIALIZACIJA**: ko gre za pojave odklonskega vedenja v neki družbi-proces ponovnega vključevanja (kriminalci, vietnamski vojaki, narkomani,...)

DEJAVNIKI SOCIALIZACIJE so posamezniki oz. skupine, s katerimi ljudje vzpostavljamo odnose oz. se vanje vključujemo:

1. **DRUŽINA**: otrok pridobi izkušnje, je primarni dejavnik; V modernih družbah je družina majhna jedrna družina, starši uporabljajo sistem nagrad in kazni, Če otrok živi v nekem kaznovanju, postane lahko agresiven, na otroka vplivajo vsi odnosi v družini.
2. **SKUPINA VRSTNIKOV**: vrstniške skupine imajo razne oblike, lahko je ohlapna skupina, ki se oblikuje zaradi nekega namena (športa), Vrstniki so pomembni zato, ker so odnosi bolj demokratični in enakopravni. Otroci primerjajo razna stališča, norme, vrednote med sabo. Lahko se najdejo toga pravila, kjer je npr. že drugačna obleka vzrok, da posameznika izključijo iz družbe.
3. **ŠOLA**: poteka proces izobraževanja in načrtne vzgoje. S socializacijskega vidika je pomen šole tudi v posredovanju norm in vrednot. V šoli se naučijo discipline.
4. **MNOŽIČNI MEDIJI**: vplivajo na naše vrednote in stališča. Prisotnost medijev vpliva na vsakdanje življenje, ga sooblikuje.
5. **RELIGIOZNE INSTITUCIJE, DELOVNE ORGANIZACIJE, ETNIČNE SKUPINE**;

KULTURA

Izraz cultura izhaja iz latinice in pomeni oblikovanje zemlje. V vsakdanjem življenju uporabljamo pojem kultura kot nekaj kar označuje umetniško delovanje oz. neke vzorce vedenja.

SESTAVINE KULTURE:

1. JEZIK- omogoča prenašanje in prevzemanje kulture v sosledju generacij
2. VZORCI VEDENJA: so skupni vsem članom družbe
3. NORME so smernice ,ki določajo kako naj se ljudje obnašajo v določenih situacijah v odnosu do drugih ljudi
4. VREDNOTE: so ideje o tem kaj je dobro in pravilno
5. CELOTNO PODROČJE ZNANJ, ZNANOSTI, RELIGIJE, UMETNIŠKEGA USTVARJANJA, MITOLOGIJE
6. RAZLIČNI MATERIALNI OBJEKTI- stroji, orodja, stavbe

V najširšem pomenu besede je kultura celotno področje idej, navad, prepričanj, znanj, vrednot, norm, materialov, ... ki so jih proizvedli ljudje in se prenašajo iz roda v rod ter se pri tem spreminjajo.

Vsaka kultura je naučena. Prenos učenja kulture imenujemo INKULTURACIJA.

Etnocentrizem= je prepričanje, da je naša kultura edino merilo za presojanje druge nam tuje kulture. (fašizem, nacizem)

Kulturni relativizem= opazovanje in preučevanje določene sestavine kulture iz vidika te in naše kulture. (kanibalizem, ubijanje otrok, ubijanje starih ljudi)

Subkultura= znotraj glavnega toka kulture lahko posamezne skupine oblikujejo svoj poseben sklop vrednot, norm, vzorcev vedenja (romi v sloveniji)

Kontrakultura popolno zavračanje norm in vrednot

ODKLONSKOST IN DRUŽBENI NADZOR

Nanašajo se na to, kaj lahko in kaj ne smemo v določeni situaciji narediti. Človeška dejavnost je razdeljena na dovoljeno, zaželeno in zato vrednoteno kot dobro, pozitivno in na prepovedano, nezaželeno in zato vrednoteno kot slabo, negativno.

Vrednote so ideje o tem kaj je dobro, pravilno, zaželeno, Norme v primerjavi z vrednotami pomenijo konkretne napotke za ravnanje in običajno izhajajo iz vrednot.

NEFORMALNE NORME : so nenapisana pravila, ki jih oblikujejo ljudje

FORMALNE : so zapisane- zakoni

SANKCIJE- so različni odzivi na neupoštevanje norm in so lahko pozitivne in negativne

NEFORMALNE SANKCIJE: spremljajo kršenje neformalnih norm. Niso vnaprej predvidene in določene, posamezniki posamezno vedenje odobravajo ali obsojajo.-graja, zasmehovanje, izogibanje, opravljanje, grožnja, fizično nasilje, izsiljevanje,..Pozitivne so pohvale, odobravanje, občudovanje.

FORMALNE SANKCIJE: so vnaprej predvidene in določene. Pravne norme sankcionira država, so samo negativne,

KONFORMIZEM: je prilagajanje posameznika določeni družbeni skupini, situaciji ali širši družbi., pomeni ravnati v skladu z pravili.

ODKLONSKOST : kršenje norm; delimo na:

1. KRŠENJE NEFORMALNIH DRUŽBENIH NORM- drugačnost-homoseksualci, pijanci. Okolica je lahko strpna ali obsoja
2. KRIMINAL: kazniva dejanja, obstajajo vnaprej predpisane sankcije
3. IZJEMNO RAVNANJE: nekdo preveč spoštuje norme
4. UPORNIŠTVO :

Dojemanja in opredeljevanja odklonskosti so torej družbeno in kulturno prilagojena in odvisna od:

Kje je bilo dejanje storjeno; kdaj-spreminjajoč odnos do homoseksualnosti; kdo,; konkretna situacija- pitje alkohola na zabavi je ok, v službi pa ni ok.

NEFORMALNI DRUŽBENI NADZOR: temelji na nepisanih normah, pravilih. Ljudje ga doživljamo v vsakdanjem življenju. Pri tem nadzoru v bistvu ljudje drug drugega nadzorujemo in omejujemo.

FORMALNI DRUŽBENI NADZOR: temelji na pravnih sankcijah.- policija, tožilstvo, sodišča, inšpekcije.

Temelj formalnega družbenega nadzora je moč.

DRUŽBENA STRUKTURA

Pojem se nanaša na dejstvo, da je družbeno življenje urejeno in se odvija po določenih pravilih. Ljudje s svojim vsakokratnim obnašanjem, delovanjem in odnosi vzpostavljajo in ohranjajo družbeno strukturo.

Družbena struktura so **družbeni odnosi, družbene vloge, družbene skupine, družbeni statusi**.

1. **DRUŽBENI ODNOSI** - za vzpostavitev sta potrebna družbeni stik ali interakcija med posamezniki in družbenimi skupinami ter komunikacija ali sporazumevanje.

Ločimo **KONJUKTIVNE ODNOSI**: sodelovanje med ljudmi z namenom doseganja skupnega cilja. In odnosi prilagajanja ali akomodacije-to so tisti odnosi,ki jih ljudje prenašamo, ker nam to narekuje neka dejavnost- npr. odnosi med sodelavci ter odnosi asimilacije- ena skupina vsrka vase drugo,je lahko prostovoljna,največkrat pa je nasilna.

DISJUNKTIVNE ODNOSI delimo na odnose tekmovanja, odnose nasprotovanja, konfliktni odnosi-odvzeti nekemu vsakršno možnost, da bi dosegel svoj cilj.(vojna)

2. **DRUŽBENE VLOGE**: so celota družbenih norm ali pravil v določeni kulturi. Za vsako družbeno vlogo obstaja sklop norm in pravil,ki naj bi se upoštevali,ker pa v dejanskem življenju ljudje le redko do popolnosti upoštevamo številne zahteve in pravila družbe, razlikujemo med idealno vlogo in dejanskim izvajanjem te vloge.

NEGATIVNO SANKCIONIRANJE- Vsaka družba pozna določeno mejo preko katere se odstopanje od družbenih norm negativno sankcionira na formalen ali neformalen način.

PROBLEMI PRI IZVAJANJU DRUŽBENIH VLOG: vsaka družba opredeljuje pravice in dolžnosti družinskih članov,vendar si v dejanskem življenju ljudje ustvarijo lastna merila. Družbene vloge vključujejo nasprotna pričakovanja(alibit kot od nas zahteva učitelj v šoli ali kot pričakujejo sošolci); konflikti zaradi prevelikega števila vlog-ženska od katere se pričakuje,da je vse od idealne žene,gospodinje,poslovne ženske....

DRUŽBENI POLOŽAJ : jih zasedamo, zavzemamo, nam prvenstveno priča o stopnji ugleda.

DRUŽBENE VLOGE pa izvajamo, igramo.

DRUŽBENI STATUS: za označevanje rangiranih in vrednotenih družbenih položajev.

OBLIKOVANJE DRUŽBENEGA STATUSA:

- a. Pripisani družbeni status (ob rojstvu, ga nasledimo,dedujemo)
- b. Etnično in raso poreklo ter verska pripadnost (severna Amerika- belci imajo najvišji status pred črnimi)
- c. Družinsko poreklo (ni vseeno ali se rodiš revnim ali bogatim)
- d. Spol in starost (moški spol višja vrednost)
- e. Pridobljeni družbeni status(lastni napor posameznika, znanja, sposobnosti,)

DRUŽBENE SKUPINE tvorita najmanj dva oz. več posameznikov,ki so med seboj povezani-družinsko sorodstvene, vzgojno-izobraževalne, politične, verske, kulturne, ekonomske.

- a. Primarne družbene skupine(družina, vrstniki)
- b. Sekundarne družbene skupine (šola,podjetje, politične stranke)
- c. Formalno družbene skupine (formalni način vodenja, vstopni in izstopni pogoji za člane)
- d. Neformalne družbene skupine (ulične klape, skupine izletnikov)

DRUŽBENA NEENAKOST IN SLOJEVITOST

Družbena neenakost predstavlja temelj na katerem se oblikuje družbena slojevitost. Družbena slojevitost je posebna oblika družbene neenakosti,ki je povezana z oblikovanjem družbenih skupin na temelju ekonomskega stanja, družbene moči in družbenega ugleda. Oblike družbene slojevitosti:

1. **KASTNI SISTEM** pojavlja se v indijski družbi, gre za zaprt sistem družbene slojevitosti,kjer si ljudje status pridobijo z rojstvom. Poznamo 4 kaste-brahmani ali svečeniki (najvišje verske obrede), kšatriji (vojščaki), vajšiji (trgovci) , šudre (kmetje in obrtniki). Ta sistem je povezan z hindujsko vero.
2. **SUŽNJELASTNIŠTVO** v starem veku, revni ljudje so bili sužnji, nad slojem sužnjevi je bil sloj svobodnih obrtnikov, trgovcev in svobodnih kmetov, nad njimi pa sužnjelastniki in veleposestniki.
3. **STANOVI** -evropski fevdalni sistem, posamezni sloji imajo razne pravice in dolžnosti.Prvi stan je plemstvo, drugi duhovščina, tretji pa kmetje, trgovci in obrtniki.
4. **RAZREDI** delavski razred (plavi ovratniki, nekvalificirani); srednji razred (beli ovratniki) višji razred (lastniki in direktorji velikih podjetij) ,

5. **REVŠČINA**- dno družbene slojevitosti; absolutna revščina= merimo glede na sredstva za preživetje; relativna revščina=avto je bil nekoč luksuz, sedaj je potreba. Revščina se spreminja glede na čas in družbo.

Kot je bilo ugotovljeno obstajajo odprti (pridobljeni status) in zaprti (pripisani status) sistemi družbene slojevitosti. Za sodobno družbeno slojevitost je značilna velika odprtost, gibanje ljudi gor in dol v razredih imenujemo **DRUŽBENA MOBILNOST**. Poznamo horizontalno, vertikalno (nekdo napreduje ali nazaduje), intergeneracijsko (v času kariere), intrageneracijsko (spremeni status glede na starše)

MOČ, DRŽAVA, POLITIKA

Moč je opredeljena kot možnost, da nekdo uveljavi svojo voljo, kljub nasprotovanju drugih. Moč si je možno zagotoviti z uporabo prisile, z avtoriteto (legitimna moč.). Družbeno upravičeno moč imenujemo oblast.

Oblike oblasti po Webbru:

1. **KARIZMATIČNA OBLAST** temelji na izrednih osebnostih vodij. Ljudje se ji podrejajo, ker mislijo, da imajo karizmatični voditelji izjemne lastnosti. Temelji na močni čustveni vezi (Tito, Kristus, Hitler)
2. **TRADICIONALNA OBLAST** temelji na splošnem sprejemanju tradicije, na prepričanju, da ja vedno tako bilo. (Fevdalni sistem srednjeveške Evrope)
3. **RACIONALNA OBLAST** temelji na jasnih pravilih, zakonih in predpisih. (Ljudje ubogajo sodnika, davčnega inšpektorja)

POLITIČNI SISTEMI:

1. **DEMOKRATIČNI SISTEM** večina ljudi sodeluje pri oblikovanju državne organizacije, obstajajo svobodne volitve, priznava temeljne človekove pravice, obstaja svoboda tiska, več strank
2. **AVTOKRATIČNI SISTEM** je nasilna, samovoljna, neomejena totalitarna oblast, posameznik se je dolžan državi podrežati, nima pravic, vlada en posameznik, ena politična stranka

POLITIČNE STRANKE: Posredniki med ljudmi in državo,

INTERESNE SKUPINE vplivajo na odločitve oblasti in strank. Poznamo zaščitne (sindikati,) in ciljne (greenpeace,..)

ETNIJA

ETNIČNA SKUPINA je termin, ki označuje skupine, ki so povezane z skupno kulturo.

ETNIČNA IDENTITETA: pripadnost neki skupini

ETNIČNA MANJŠINA: v manjšini v neki družbi

Dejavniki oblikovanja etničnih skupin:

1. Skupna kultura (izraža se v skupnih tradicijah)
2. Religija (
3. Zvestost o skupnem poreklu
4. Skupno ozemlje
5. Gospodarska enotnost in politična organiziranost

Vrste etničnih skupin:

1. Vse tiste etnije, ki še niso dosegle najvišje stopnje razvoja-pleme (manj razvite, primitivne, zaostale,) in ljudstvo (višja stopnja razvoja, elementi skupne kulture)
2. Moderni narod - značilno za Evropo, nastajanje naroda je dolgotrajen zgodovinski proces, nosilci nacionalne identitete so jezik, kultura, religija, skupno ozemlje,... Pomembno vlogo ima izobraževanje,
3. Nacija-politični narod: ko narod vzpostavi suvereno politično oblast nad nekim ozemljem.

ETNIČNA STRATIFIKACIJA: ko so pripadniki etničnih skupin znotraj države razdeljeni na etnične manjšine in med pripadnike večine. Pogosto se prekriva z razredno delitvijo.

ETNIČNA SEGREGACIJA: pripadniki različnih skupin živijo prostorsko ločeno. (mestne četrti)

ETNIČNA DISTANCA: oddaljenost med etničnimi skupinami

NACIONALIZEM-vsak narod ima svojo dušo.

RASIZEM: Predsodki o rasnih in etničnih razlikah med ljudmi. Temelji na prepričanju, da so ljudje manj ali več vredni glede na svoje raso poreklo.

ETNOCID: kulturno uničevanje etnične skupine (prepoved uporabe materinega jezika)

GENOCID: fizično uničenje etničnih in rasnih skupin.

SPOL IN NEENAKOSTI

Spol kot biološka kategorija se nanaša na biološke razlike (fizične,anatomske) med moškimi in ženskami.

Spol,kot družbeno kategorijo sestavljajo:

1. Spolna identiteta: zavedanje in občutenje lastnega spola
2. Spolna vloga vedenje in status,ki ga ima človek glede na biološki spol(od moških in žensk se pričakuje določeno vedenje)
3. Spolni značaj :za ženske čustvenost, skromnost, nesamostojnost, Za moške-aktivnost, moč, pogum

Spolna socializacija deluje v smeri izoblikovanja spolne identitete, moške in ženske spolne vloge in značaja. Poteka v družini,šoli, preko medijev,...

DRUŽINA- starši pričakujejo različno obnašanje od dečkov in deklic

ŠOLA- učitelji gledajo drugače na dečke in deklice

MEDIJI- prikazujejo dva ženska imidža,kor skrbna mati in seksi ženska.

ŠIRŠA DRUŽBENA KULTURA- otroci se družijo z vrstniki istega spola

SPOLNA DISKRIMINACIJA- -neenako obravnavanje ljudi glede na njihov spol.Kaže se, da imajo ženske manjše možnosti, obstaja družbeni odpor do vključevanja žensk v družabno življenje, dvojna obremenitev žensk, ženske so zaposlene na nižjih plačanih delovnih mestih.

FEMINIZEM- je gibanje za pravice žensk

FEMINIZACIJA POKLICEV- so nižje vrednoteni , manj ugledni in slabše plačani poklici in so bolj za ženske- učiteljica, vzgojiteljica, medicinska sestra,

DRUŽINE

Družina tvori osnovno enoto družbene organizacije,je primarna skupina za katero je značilno skupno bivanje, ekonomsko sodelovanje in reprodukcija.

ZAKONSKA ZVEZA= legitimno priznavanje skupnosti

PRAVILA SKLEPANJA ZAKONSKIH ZVEZ:

1. MONOGAMIJA- ena ženska in en moški
2. POLIGINIJA- en moški ima več žena
3. POLIANDRIJA- ena ženska več mož
4. EKSOGAMIJA – prepoved sklepanja zakonske zveze
5. ENDOGAMIJA – obveze sklepanja zakonskih zvez med sloji,kastami, rasami

Tipi družin glede na strukturo:

1. Jedrna ali nuklearna družina (mož in žena ter otroci, družina orientacije-v kateri smo se rodili; družina prokreacije- smo jo sami ustvarili
2. Razširjena družina –sorodniki več generacij
3. Modificirana razširjena družina- sorodstveno povezane družine zaradi medsebojne pomoči
4. Velika družina- več jedrnih družin skupaj

Funkcije družine so:

1. Socializacijska in socialni nadzor (primarna socializacija, prenašanje vzorcev,kulture)
2. Spolnost in reprodukcija
3. 3. Ekonomska-v zgodovini je bila pomembnejša, otroci so bili delovna sila
4. Emocionalna- nudi moralno, čustveno in materialno podporo.

DEZORGANIZACIJA DRUŽINE- se spremeni oblika družine

ODNOS DO TELESA, ZDRAVJE, BOLEZEN IN STARANJE

Zdravje pomeni odsotnost bolezenskih simptomov in ga opredeljuje kot popolno dobro počutje na telesnem, duševnem in socialnem področju.

Povezanost družbenih neenakosti z zdravjem in boleznijo:

1. RAZLAGE VZORCEV DRUŽBENEGA RAZREDA: behavioristična(delavski razred pije in kadi); strukturalna(delavski razred živi v slabših razmerah)Neenakost v zdr. oskrbi- zdravniki si ne vzamejo časa za delavski razred

2. ETNIČNE NEENAKOSTI: behavioristična(dajanje prednosti tradicionalnim zdravilom) strukturalna(razisem vodi do brezposelnosti)ZDR. oskrba_ manj zdravnikov v revnih krajih
3. SPOL, STAROST IN NEENAKOSTI: behavioristična (moški bolj tvegajo,ženske bolj skrbijo zase ,starejši ne skrbijo dovolj zase; strukturalna (zakoni so ženske varovali pred delom v rudniku, upokojitev vodi v izgubo družbene vloge)ZDR. OSKRBA- vključevanje žensk v zdr. preglede preprečuje prezgodnje smrti.

BIOMEDICINSKI MODEL ZDRAVJA:Zdravnik je edini človek,ki je strokovno usposobljen, neka oseba je ali bolna ali zdrava, predmet zdravljenja je pacient kot posameznik, vsaka bolezen ima svoj vzrok, bolezen je mogoče zdraviti,da obravnavamo telo kot stroj, bolezen je objektivno stanje,diagnoze in teste je mogoče pregledati.

DEMEDIKALIZACIJA- je proces v katerem se posamezni deli družbe odvrnejo od ortodoksne medicine k alternativni.Ta temelji na psihološki, čustveni in duhovni dimenziji zdravja.

DEMOGRAFSKE SPREMEMBE- rodnost, smrtnost, naravni prirastek(razlika med rodnostjo in smrtnostjo), migracijski saldo (med priseljenim in odseljenim narodom)

DEMOGRAFSKA EKSPLOZIJA- časovni zaostanek v upadanju rodnosti povzroča hitro rast prebivalstva.

PROCES DELA IN EKONOMSKO ŽIVLJENJE

Delo je čas,ko delamo oz. proizvajamo dobrine in storitve. Zanj je značilno,da poteka v določenem času dneva, je plačano, delovni čas je ločen od prostega časa. Razlikujemo med formalnim delom(poteka v organizacijah, priznan mu je status dela) in neformalnim delom(neplačano delo-gospodinjsko delo, plačano delo zunaj organizacij=siva ekonomija) Delo se pojavi z industrializacijo in nastankom tovarn. Prej se je delo delilo po starosti in spolu-družbena delitev dela,(najprej sta se ločila poljedelstvo in živinoreja,potem še obrt,trgovina,konec 18. Stoletja se razvije industrija)

DELITEV GOSPODARSTVA: primarni sektor(kmetijstvo) sekundarni sektor(industrija(terciarni ali storitveni(turizem, trgovina, obrt, zdravstvo, šolstvo)

VRSTE TEHNOLOGIJ:

1. Obrtna tehnologija
2. Mehanizacija in tehnologija tekočega traku: tajlorizem(človeško delo je vse bolj preprosto, delavec je privesek stroja) Fordizem (uvedba tekočega traku,kar poveča delovno produktivnost)
3. Avtomatizacija in informacijska tehnologija (delo opravljajo avtomatski stroji)
4. Informacijska tehnologija= delo upravljajo s pomočjo računalnikov

PREDNOSTI AVTOMATIZACIJE: dolgočasna in nevarna dela je mogoče nadomestiti, boljša kvaliteta izdelkov, nižje cene izdelkov, krajši delavnik

SLABOSTI AVTOMATIZACIJE: povečanje nezaposlenosti, stroji izločajo izkušnost in znanje človeka,zanimanje za delo= alienacija (odtujenost)

INSTRUMENTALEN ODNOS DO DELA= doživljanje dela kot sredstva za doseganje drugih ciljev(višje plače-večja zadovoljnost z delom,manjše plače-nezadovoljni z delom)

VZROKI BREZPOSELNOSTI:

1. Sezonska brezposelnost (zaradi vremena, letnih časov)
2. Fikcijska brezposelnost (prehod delavcev med podjetji, prva zaposlitev)
3. Strukturna brezposelnost (posledica neusklajenosti med ponudbo in povpraševanjem med poklici)

SKUPINE,KI SO NAJVEČKRAT BREZPOSELNE:

1. Mladi med 15 in 24 let
2. Starejši nad 50 let
3. Etnične manjšine (prednost imajo npr. belci)
4. Najmanj kvalificirani in izobraženi
5. Gospodarsko nerazvita območja

RELIGIJA

Je ena najstarejših človeških institucij in je pomembne dejavnik povezovanja in solidarnosti med ljudmi.

Religija je organizirana celota verovanj, občutenj, simbolov, kulturnega delovanja in moralnih predpisov, navezanih na idejo oz. predstavo o nadnaravnem.

SESTAVINE RELIGIJE:

- Vsaka religija vsebuje versko prepoved (sveto pismo, koran)
- Temeljne verske resnice ali verske dogme
- Vključujejo vrsto simbolov
- Ljudje izražajo spoštovanje do nadnaravnega z verskimi obredi in rituali

TIPI RELIGIJ:

1. ENOSTAVNI SUPERNATURALIZEM (verovanje v neko neopredeljeno silo)
2. ANIMIZEM (verovanje v duhove, lahko so dobri ali zli)
3. TOTEMIZEM (totem je neka žival ali rastlina za katero ljudje verjamejo, da v njej bivajo duhovi)
4. POLITEIZEM (verovanje v več bogov)
5. MONOTEISTIČNE RELIGIJE (judovska, krščanstvo in islam, verujejo v enega boga)
6. ETIČNE RELIGIJE (poudarjajo način življenja k iskanju moralne in duhovne čistosti-budizem, Buda je učil, da se človek odreši muk z samodisciplino in meditacijo.)

CERKVE - trdna hierarhično razporeditev na duhovnike in vernike

SEKTE - nastale iz odpora do razlage določene vrste pripovedi znotraj cerkve.

DENOMINACIJA - v primerjavi z sekto je večja in trdneje organizirana skupina

KULT - ohlapna religijska skupina brez trdne povezanosti med pripadniki

DRUŽBENE FUNKCIJE RELIGIJE:

1. Integracijska funkcija (ima religija povezovalno vlogo)
2. Socialno-kontrolna funkcija (je tesno povezana z integracijsko)
3. Kompenzacijska funkcija (izhaja iz marksistične teorije)

SEKULARIZACIJA - je proces v katerem posvetni način življenja počasi prevladuje nad religijskim. (odtujevanje od cerkve, cerkev izgublja vpliv na mišljenje in delovanje ljudi)

IZOBRAŽEVANJE

Šolstvo zajema celoto institucij, v katerih poteka proces načrtne vzgoje in izobraževanja. Delovanje javnega šolstva zagotavlja država

KURIKULUM - jasno opredeljeni cilji /**PRIKRITI KURIKULUM** - hišni red, način komunikacije med učenci in učitelji

Vpliv šole na družbeno neenakost:

- Ocenjuje učence in razvršča glede na rezultate
- Na šolski uspeh vplivajo spol, pripadnost sloju, vrednote okolja-družine

KULTURNI KAPITAL - pripadnikom vladajoče družbene skupine je v naprej dana prednost, saj obvaldajo jezik, kulturo, ... ki se zahteva in ocenjuje v šoli.

SPREMINJJOČI SE SVET

Svet v katerem živimo, je svet, ki se hitro spreminja in v katerem ljudje ne moremo vedeti, kakšne bodo dolgoročne posledice teh sprememb.

- Intelektualni napredek - napredek k znanstvenemu mišljenju
- Tehnični in materialni napredek - proizvodnja vse več dobrin
- Socialno-politična vsebina napredka - vse večja svoboda posameznikov

DRUŽBENE SPREMEMBE - je vsako pomembnejše predrugačenje vzorcev družbenega ravnanja in odnosov.

PROTISLOVNI UČINKI NAPREDKA:

- Moralno nazadovanje (odvrčanje od skromnosti, prijaznosti)
- Napredek ne koristi vsem družbenim skupinam enako
- Negativne ekološke posledice

GLOBALIZACIJA - proces medsebojnega povezovanja, sodelovanja in soodvisnosti različnih delov sveta.